

Leto III

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 7

Naročnina: letno Din 24—
polletno " 12—
četrtletno " 6—
za inozemstvo letno " 36—
Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Dimitrije V. Ljotić:

Naša zamera sporazumu

Nekateri naši tovariši iz Hrvatske nas izprašujejo, kaj mislimo o takozvanem sporazumu med g. Mačkom in Združenno opozicijo. O tem smo že davno pisali in govorili; ta vprašanja pa dokazujejo, da je treba ponovno odgovoriti.

Odgovorili bomo »na brzu ruku«, a se bomo vseeno potrudili povedati čisto resnico, kar je najglavneje.

Oni pravijo: Pa tu je g. Maček sprejel skupno državo, skupne meje, skupno dinastijo — to pa je glavno. Kaj bi temu »Zbor« mogel zameriti?

»Zbor« pa mora na to odgovoriti: skupno državo, skupne meje in skupno dinastijo bi mogli po nesreči imeti tudi s Turki in s Kitajci; toda SKUPNE USODE z njimi ne moremo in ne bi hoteli imeti iz razlogov, ki so jasni, da jih ni treba še pojasnjevati.

To pa je ravno tisto, kar sporazum izbegava; ne samo da tega ne omenja, temveč vse kar omenja, je napisano tako, ko da bi uprav hotel to skupnost usode zatreči, oporekati in onemogočiti.

V tem pa je naša glavna in edina — če hočete — posebno važna zamera.

Mi na primer od g. Mačka nikdar nismo zahtevali, da naj prizna državo, meje in dinastijo; ne radi tega, ker bi to ne bilo važno, marveč zato, ker to s stališča resnice ni zadostno.

To so nekako formalni elementi sporazuma. Tak sporazum je brez duše in duha — brez življenja. (To je prav tako, če bi društvo narodov »sprejelo«, da je na zemlji pet kontinentov: Evropa, Azija, Afrika, Amerika in Avstralija in bi »priznalo«, da jih je šest.)

Nekaj drugega pa je odločilnega pomena: ali priznava g. Maček usodno povezanost Hrvatov z ostalimi Južnimi Slovani — ali ne?

Dokler on tega ne prizna, vse drugo ni važno, ker bodo ob takem stanju Hrvati ostali še dalje pasivni element v državi, v katero ne bodo vnesli svoje duše, se ne bodo borili za to, da bi ta država bila mirna, svetla in radostna.

Iz tega razloga nas »Zborašev« nihče za ta sporazum ne more ogreti: niti poudarjanje skupne države, niti skupne meje, niti skupna dinastija — če istočasno ni sprejeta tudi poudarjena zavesa skupne usode. Ali narobe: če se sprejme skupna usoda, vse drugo izvira iz tega živega, ogromnega vrelca.

Čim se dvignemo na to stališče, katero so ravno predniki današnjih Hrvatov prvi zagledali, današnji Hrvati pa opljuvali in zavrgli (danes, ko imamo v neposrednem sosedstvu 120 milijonov Germanov in Latincev je ta resnica še posebno očitna), potem Hrvatom ne more biti vseeno, kako naj bi se vladalo v posameznih delih države, kakor tudi Srbom in Slovencem ne more biti vseeno — temveč morajo čutiti z vsakim delom in z vso dušo zahtevati, da bi bilo povsod mirno, svetlo in radostno; kajti to so elementi, ki omogočajo, da se povsod razvijajo: skrajna moč, zdravje in lepota naroda; kajti le to nas bo kot narod obranilo in nam obvarovalo v naših rokah slavno pradedovsko dediščino, ki nam jo je Bog naklonil.

Te naše besede, priznamo, imajo spriču vseh formul sporazuma g. dr. Mačka z Zdr. opozicijo čuden izgled. Za ljudi, navajene opazovati to vprašanje skozi dosežane formule, izgledajo naše misli neodrejene, preveč široke in ne zajemajo po njihovem mnenju točno vsega problema.

Priznamo, da obstaja ogromna razlika med formulami sporazuma in našimi besedami. Toda življenje v teh preteklih 20 letih je najbolje merilo za točnost in učinkovitost teh formul, ker že dvajset let se prepirajo naši »vodilni politiki« o tem vprašanju, pa vseeno ne vidimo, da smo se količkaj odmaknili od začetka. Za nas je to najboljši dokaz, da se s pomočjo sedanjih

formul ne more problema niti postaviti, kaj šele rešiti.

Ker se tega zavedamo, smo že davno zavrgli misel, da bi samj gledali na stvari skozi take formule, zato tudi razpravljamo z ljudmi, ki se od njih še vedno ne morejo ločiti.

Življenje zahteva rešitev celo manj važnih problemov, kako ne bi zahtevalo

Naš vodja Dimitrije Ljotić kot rezervni potporučnik na Solunskifronti leta 1917. (Prvi spredaj z leve, z obema rokama na kolenu.)

rešitve tako važnega vprašanja. Toda njegova rešitev se ne more doseči, kot smo videli, s formulami, ki se že skozi leta postavljajo, razporejajo in menjajo, ker jih ni mogoče dobro niti postaviti.

Zato smo bili primorani dati nove formule, katerih nismo iznašli v svoji fantaziji, še manj v svojem interesu — pač pa samo na en sam in edini način: z ljubeznijo smo se dvignili nad narodovo življenje in smo iskali v njegovi preteklosti in sedanjosti — resnico.

Velike ribe ne moreš loviti na malo vabo, niti male ribe na veliko. Primerno naravi stvari je treba iskati odgovarjajoče oblike, ki omogočajo rešitev postavljenega vprašanja.

Takoj pa hočemo odgovoriti na ugovor, ki bo prišel s hrvatske strani: »Mi Hrvati prinašamo posebne kulturne in moralne elemente, pa bi v tej skupnosti usode kot manjšina slabo odrezali.«

Tudi mi »Zboraši« o sebi lepo mislimo. Tudi mi verujemo, da ustvarjamo in predstavljamo v našem narodu manjšino, ki tudi predstavlja poseben kulturno-moralni doprinos k skupnosti.

Toda zato se prav nič ne bojimo za sebe, niti na misel nam ne pride, da bi se bali. Čeprav smo zares mali po številu, pa smo prepričani, da smo kakor kvas za ogromno testo in da bomo, ako Bog da, izvršili nam poverjeno nalogo in da bomo z junaško borbo ustvarili boljše in srečnejše pogoje za druge, pa tudi zase.

Ako torej v resnici nosijo Hrvati s seboj tako velik kulturno-moralni doprinos, česa se potem bojijo? Kam pa ga bodo dali? Ali ga bodo zakopali v zemljo, kot tisti malopridni služabnik iz Kristove povesti o zakopanem talentu?

Ali ni nasprotno potrebneje in pravilneje vreči se v borbo, da bi ta njihov kulturno-moralni element napravil življenje svetlejšo, radostnejšo in mirnejšo tako njim samim, kot drugim?

Če obstoja ta skupnost usode Južnih Slovanov, potem obstojata tudi njihova medsebojna povezanost in odvisnost. Če obstoja odvisnost, potem ne more biti Hrvatom vseeno, ali je med Srbi ali Slovenci ali Bolgari življenje nemirno, mračno in žalostno. Če pa jim to ni vseeno — od-

kod potem tak strah za njihovo manjšino? Če je resnica z njimi, tedaj že niso več manjšina — to jim mi »Zboraši« z globokim prepričanjem sporočamo.

*

Ako se to vprašanje tako postavi, potem tudi vprašanje formalne garancije za hrvatsko individualnost (samostojnost) postane neumestno vprašanje.

Kajti ako je resnična usodna povezanost, in da recimo Hrvati dobijo vse te formalne garancije — kaj bi jim to koristilo, če pri ostalih delih naroda ne gre tako, kot bi moralo iti? Poleg vseh formalnih garancij bi bilo tudi za njih slabo pa bi morda nekega dne vsa južnoslovska in slovska individualnost — a s tem tudi hrvatska — utonila v germanskem ali latinskem morju.

Ne samo, da bi se tako te formalne garancije izkazale kot neumestne, marveč bi bile celo same sebi ovira. Duh in način, kako so postavljene, delujeta proti njim. Plug je postavljen pred vola: oranje je nemogoče.

Historična izkušnja Srbov je strah pred slabo državo. Toda način in posebno duh, v katerem se že skozi leta postavlja vprašanje garancij hrvatske individualnosti, sta hrana temu strahu. Srbi — in to najboljše srbske moči — vidijo v tem slabljenje države in ostajajo hladni napram vsem protokolom o sporazumih, ki vsi ostajajo mrtve besede.

Sedaj pa zvrča dr. Maček odgovornost na vse Srbe, čeprav je bil pri izberitistih, s katerimi se je dogovarjal, vendar svoboden — nikdar pa se ni v začetku dogovarjanja vprašal, če so Srbi zastopani tudi v kvaliteti (kakovosti). Dogodilo se je (to ne mislimo o osebnostih, s katerimi je

Dimitrije V. Ljotić:

Našim levičarjem

Povedali smo že, da sta izza naših severo-zahodnih meja dve državi, ki štejeta sto dvajset milijonov duš.

Nas pa je napram njim skoro desetkrat manj.

Oni dve državi sta močni, ker sta jima fašizem in narodni socializem dala moč, kajti še pred dvajsetimi leti se je svet posmehoval Italiji in Nemčiji je tedaj izgubila vojno.

Danes pa je Italija močna in svet jo upošteva, Nemčija pa je dobila vojno brez puške in topa, enostavno samo z — demonstracijo sile.

Naši »levičarji« pa grmijo proti fašizmu in »kličejo demokracijo na pomoč! S tem dokazujejo, da ali niso rodoljubi, ali pa da nimajo pameti.

Saj vendar ne smemo pozabiti: nikdar nismo imeli manj povoda, da bi nam bili Italija in Nemčija sovražni, ko danes.

Če ste gospodje levičarji pametni rodoljubi, nikar ne ustvarjajte nevolje z nevoljo.

Vaša pravljica o »velikih demokracijah« in o potrebi naslonitve nanje — je ali neumnost, ali izdajstvo. Kajti one »velike demokracije« so danes ravno tako »velike« kot sta bili Italija in Nemčija pred dvajsetimi leti: veliki po teritoriju, po številu duš, po bogastvu in kulturi — toda po duhu, gospodje »levičarji«, po duhu so pre-slabe. Samo duh pa daje moč — ne pa teritorij, niti število prebivalcev, niti bogastvo, niti kultura. Vzemite štatistične podatke o Italiji in Nemčiji iz leta 1918. in iz leta 1938, glede teritorija, prebivalstva, bogastva in kulture — razlike niso velike. Zelo važnih podatkov pa ne boste našli v nobeni štatistiki, ki pa so se v dvajsetih letih silno spremenili — to so podatki o spremenjenem duhu. Duh je sedaj drugačen. Duh naroda pa je kot kvas v testu; ne teritorij, bogastvo in kultura — pač pa duh daje narodu moč, porast, moč novega življenja.

Toda naši »levičarji« — naslanjajoč in zanašajoč se na »velike demokracije« — drežajo v dva prebujena velikana Zakaj? Eđinole iz ideoloških razlogov! Če bi v

podpisal zadnji sporazum), da se je dr. Maček dogovarjal z ljudmi, katerih kvalitete so bile v naprej znane; tako bo tudi v bodoče. Potem pa, če se obeti ne izpolnijo, potem so krivi vsi Srbi, kakor da ni kriv on sam zaradi izbere svojih dogovornikov.

Dodati moramo, da je tudi sporazum dr. Mačka z Združenno opozicijo od le-te sprejet samo iz strahu, da bi ne bila od drugih skupin nadliciterana, kot smo to v drugih člankih naše »Otdžbine« že dokazali.

Srbi pa, čim vidijo, da je dr. Mačku vseeno, s kom sklepa sporazum, govorijo, da njemu tudi ni nič za državo, da ima skrb samo za neki del države — ker bi sicer ne delal tako. Iz tega izvira, da jih nikdar ne more pridobiti.

Če bi pa šel po drugi poti, bi mogel dr. Maček doseči vse, kar danes zahteva, ker bi poudarjajoč usodno povezanost in junaško se boreč za prosvetlitev, umiritev in vzradostitev državnega in narodnega življenja postali Hrvati ne samo resnično stvarno enakopravni, marveč bi — čeprav manjšina — bili odločilni činitelji v našem narodnem življenju, s tem pa tudi pri državnem ureditvi.

Tako bi — samo po sebi — dobili tako ureditev, kot jim v resnici prija in jim ne bi bilo treba od nikogar ničesar zahtevati, ker bi jim to nedvomno pripadlo — ker bi se za pravo narodno ureditev vse družbe in vse države junaško borili in samo s tem že izvojevali tudi sebi vse, kar jim pripada.

Naša splošna, posebno še hrvatska tragedija je v tem, da te resnice doslej v hrvatske mase niso mogle prodreti.

Ne moremo pa verjeti, da bo tako tudi v naprej ostalo. RESNICA MORA PRODRETI! Samo resnica pa nas bo osvobodila.

Nemčiji vladal Tellmann namesto Hitlerja, v Italiji pa Matteotti ali kak drug italijanski komunist, bi — ti sedanji »nacionalisti« — tedaj zahtevali, da se ukinejo meje in da se stopimo v eno državo, da se pomešamo — čeprav bi bila logična posledica tega popolna utopitev naših petnajst milijonov v latinsko-germanskem morju.

E — toda tedaj bi bilo drugače: levičarji bi vladali — v Rimu in Berlinu!

Tudi je ena izmed glavnih razlik med našimi »levičarji« in nami.

Mi nismo fašisti, niti to moremo biti. Tudi nacionalni socialisti ravno tako ne moremo biti. Stokrat smo to že povedali.

Toda zato pa imamo vseeno oči, da vidimo, da je fašizem bil za italijanski narod kvas, ki je njegovo testo dvignil na visoko stopnjo vrednosti. Ravno tako vidimo, da je narodni socializem bil tak kvas za dvig nemškega naroda.

Čeprav pa imamo to relativno priznanje za fašizem in narodni socializem v njihovih narodih, nam ne pada na um, da bi zahtevali, da bi se med fašistično Italijo in nami, ali med narodno socialistično Nemčijo in nami ukinitve meje, marveč nasprotno: spoštujmo njihove države zahtevamo, da se — meje okrepijo!

Meje pa naj se ne okrepijo samo z betonom in železjem, še manj pa s sporazumi o miru, ali potom Društva narodov, marveč z mnogo večjim obzidjem — z močjo naroda!

V tem je torej vsa ogromna razlika med »levičarji« in nami. Če bi bili onstran meje na oblasti levičarji, bi oni hoteli, da izginejo meje, čeprav bi nam to prineslo smrt kot narodu. Mi pa — čeprav sta tam preko na vladi Mussolini in Hitler, katerih vrednost za njihovi državi priznavamo — ne samo, da ne želimo ukinitve meje, temveč, da se povsod na meji postavijo napis: »Pozor! Nevarno! Tok visoke nape-tosti!« Mi hočemo, da nasprotno ogromni moči z one strani razvijemo na naši strani vso moč naroda do skrajnih mej — da bi

sila visoke napetosti na oni strani nikdar ne mogla priti v izkušnjava, da bi prišla nad nas — če pa bi se to vseeno zgodilo, da bi udarila na zadosten odpor.

*

Ko rešujemo vprašanje svojega stališča napram Italiji in Nemčiji, bi želeli, da ostanejo ob strani naše simpatije ali antipatije napram njihovim režimom, ali recimo napram Franciji in Angliji.

Dvomim, da bi kdo mogel gojiti večje simpatije, kot jim občuti pisec tega članka — do Francije, do njenega jezika, njenega duha, historije in kulture.

Toda kaj to koristi?

Francija je dovolila, da nad njo zavladala duh slabosti. Ona je obolela. Razjedajo jo notranje razredne borbe. Ogrožene so njene moralne, politične, socialne in gospodarsko-finančne osnove. Dovolj je vedeti, da je v nji vladal Leon Blum, čistokrvni žid in da so v njegovi vladi bili še trije židje ministri, ki so skupno z njim v tako usodnem trenutku vodili Francijo.

Ali vzemimo na primer Anglijo, katero tudi že načena razjedati internacionalni židovski duh. Ta Anglija bi hotela vladati in izkoriščati dobro polovico človeštva mirnim potom — pri tem pa bi se hotela razorožiti ne samo materialno (brez obvezne vojaške službe), marveč tudi moralno. V tej Angliji danes vlada ne sme napraviti nobene odločitve, predno se o dotičnem vprašanju predhodno ne formira — javno mnenje!...

Če bi bila Anglija sodobnega kroja in sestave, bi l. 1914. ne prišlo do vojne, ker bi ona hrabro in junaško v naprej rekla nemškemu poslaniku, da bo vstopila v vojno, če Nemčija vkoraka v Belgijo. Toda sir Edvard Grey tega ni smel izreči. On je moral čakati, da se najprej oblikuje javno mnenje, le-to pa je tisočglati zmaj... To pa se je moglo zgoditi šele, ko je Nemčija že zares vpadla v Belgijo, torej samo ko se je vojna že začela, ko je bila torej že tu. To pomeni, da hodi Anglija za dogodki in da ni v stanju jih preprečiti ali upravljati.

Če bi bila Anglija država sodobnega kroja, ne bi upropastila Abesinije. Kajti treba je vedeti, da so bile pretenzije Italije v začetku čisto drugačne, mnogo manjše v vsakem oziru. In če bi Anglija tedaj ne stala izza Abesinije in ji ne bi prišepetavala, naj ne popusti, ker je tu Liga narodov — bi Abesinija popustila pred Italijo, izgubila bi samo nekaj zemlje in nekaj pravic, ostala pa bi kot država in bi mogla nekega dne osvoboditi tudi tisto, kar je dala. Toda Anglija je svetovala upornost, nepopuščanje. Saj imamo Društvo narodov s 54 državami kot članicami, med njimi je tudi ona sama, Anglija!... In rezultat je bil: Abesinija vsa zavzeta, Neguš nedobrodošel gost Anglije, Anglija ponižana, a Italija okrepljena. Vse to se je zgodilo, ker današnja Anglija ne predvideva, ne preprečuje in ne vidi dogodkov, marveč hodi — za njimi.

Ali Sovjetska Rusija? Ogromen velikan, toda oslabilen, ker mu je oslabil duh. Naj nam ne govorijo o moči Sovjetije tisti, ki so napravili vse, da se ta moč razprši in oslabi. V moralnem in političnem oziru so moskovski procesi najboljši dokaz njene oslabilosti. Kajti če je resnica, da so vsi tvorci sodobne Rusije, predsedniki Kominterne, maršali, generali, narodni komisariji, predsedniki sovetov, poslaniki in vsa ostala čuda sami špijoni, izdajalci, zločinci, razbojniki in lopovi — kdo še potem ostane v Sovjetiji, ki bi se tu moglo verjeti in ga spoštovati? Če pa to ni resnica, če so vsa ta priznanja in samoobtožbe izsiljene, če so te ljudi z nekim čudežem pripravili do tega, da se pred vsem svetom trkajo na prsa in priznavajo tako čudne in nemoogoče stvari samo, da bi sebe še bolj oblatili — kaj naj potem mislimo o Sovjetiji in o moralnem in političnem zdravju države, v kateri je tak režim mogoč?

In vse bajke o njeni vojaški pripravljenosti so samo bluf, samo velika laž. Ne more biti vojaško dobro pripravljena država, v kateri je glad v mirnem času kroničen vsakdanji pojav, v kateri v mirnem času skozi leta ne morejo urediti prometa, v kateri je vsakdanje pomanjkanje najpreprostejših sredstev za življenje že v mirnem času čisto »navadno« dejstvo.

Upori v Petrogradu so se začeli zaradi slabe aprovizacije prestolnice ob času vojne. Kako bo jutri v Sovjetiji, če bi se vnela vojna, če že v miru le s težavo preobstojajo prebivalstvo — v vojni gre vse to mnogo težje — če oblast ne bo tako kot je še danes, da bo vsak upor v ozadju front zadušila?

Naš »anšlus«

(Iz lista »Novi put«, Petrovgrad.)

Dne 10. aprila t. l. je bil izvršen plebiscit o velikonemški državi v Rajhu in v bivši Avstriji. Rezultat je bil tak, kot ga je vsak človek mogel pričakovati. Za »anšlus« je glasovala ogromna večina, skoro sto odstotkov, v sami Avstriji po odstotkih celo nekaj več kot v Rajhu. S tem faktom je formalno odstavljeno z dnevnega reda vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji.

O samem vprašanju »anšlusa« smo v našem listu že povedali svoje mnenje. Toda o tem je treba še govoriti, pogosto bo treba o tem govoriti in pisati.

Ne zanima nas preveč, kako so v posameznih naših krajih sprejele to dejstvo stare in najstarejše generacije. Jasno je, da ga niso mogle razumeti enako in enostavno. Povejmo odkrito: tudi pri nas je bilo tu in tam nekaj repov stare Avstrije. Nekateri teh repov so morda v svojih zastarelih temnih dušah šli tako daleč, da so razmišljali, da bi se vendarle nekako mogla povrniti »die gute alte Zeit« (»stara dobra doba«) črnorumenega avstrijskega zmaja s Habsburžani na čelu... Nacionalni Avstrijec pa jim je presekal te »sanje« in je povzročil, da so se hitro posušili tisti repi. Nobenega upanja ni na vrnitev »stare dobre dobe«, niti misliti ni na restavracijo stare črnorumene vladavine. Naj torej zaspijo v večnost tudi vsi naši zadnji avstrijski repi, kolikor jih je še bilo v Jugoslaviji.*

Kakor pri vseh važnih vprašanih notranje in zunanje politike nas pred vsem zanimajo naše nove generacije, naša mladina — tista narodna plast, ki naj jutri vodi Jugoslavijo, da jo učvrsti in razširi na vse Južne Slovane.

Kaj govori in kaj narekuje »anšlus« narodni jugoslovanski omladin? Ničesar novega, ničesar nenavadnega, ničesar težkega. Nemški »anšlus« kategorično zahteva tudi — JUŽNOSLOVANSKI »ANŠLUS«! On zahteva pred vsem duhovno zlivanje, najgloblje zedinjevanje in združitev nove jugoslovanske generacije.

Naše generacije od petdeset let nazaj so govorile (izvzemši jasnovidnih posameznikov, narodnih prerokov in herojev), da je na Slovanskem Jugu pet, šest, sedem in več narodov. Povojne generacije, rekrutirane po večini iz starih politikantov predvojnega dobe (nekateri od njih spadajo naravnost v 19. stoletje) so nam razlagale, da smo trije ali štiri narodi ali plemena. (Torej že napredek: od sedmih narodov smo prišli na štiri. Če bomo še malo počakali, bomo morda res prišli »celo« na enega — če bomo imeli dovolj časa zato...) O tem govorijo že dvajset let — pa se nikamor nismo premaknili. Temu zastarelemu, reakcionarnemu in protijugoslovanskemu pojmovanju na Slovanskem Jugu so vneto pomagale vse napake raznih režimov in strankarskih politikov (»naši« in »vaši«...).

Novo jugoslovansko pokolenje — ne samo srbsko-hrvatsko-slovensko, pač pa tudi bolgarsko — mora biti prežeto s čisto novim, jasnim, brezkompromisnim pojmovanjem našega nacionalnega vprašanja. Usoda i Srbov i Hrvatov i Slovencev i Bolgarov je samo ena — nič drugače ni, ne more in ne sme biti; ali bo naša usoda samo ena — ali pa ne bomo obstali pod božjim soncem.

Od začetka svojega obstoja je naš »Zbor« jasno formuliral to misel. »Zbor« izpoveduje to misel ne samo v svojih »Te-

* Spominjamo se besed Ivana Cankarja na predavanju v ljubljanskem Mestnem domu aprila 1. 1913: »Avstrija je eksponent velike Nemčije, takorekoč njen repek...«

In tako je torej:

na severo-zahodnih mejah imamo 120 milijonov prebujenih ljudi latinsko-germanskih;

takoimenovane »velike demokracije« so oslabiljene v taki meri, da morajo pred velikimi duhovnimi revolucijami šele najprej iskati in najti sebe, da najdejo kvas, ki bo v njihovem testu prebudil spečo moč;

mi smo mali, pa še nam je duh oslabil, pa moramo z vso silo zahtevati svojo duhovno obnovo;

iz tega nam rodoljubje in razum nalagata dolžnost, da bomo močni — da pa brez škode ne smemo sejati razdora, da iz ideoloških razlogov ne delamo sovražnikov iz Italije in Nemčije — danes manj kot kdaj prej.

meljnih načelih« in »Smernicah«, ampak tudi v vsem svojem delovanju fanatično že skozi leta. Nobene reakcionarne in starokopitne politične sile in formacije ga na tej poti niso mogle ustrašiti ali ustvariti. In danes? Z dvojno, trojno, stotero silo prepričanja prenašamo to misel na vse strani Slovanskega juga.

Ko pa to govorimo, stavljam največje največje nade in polno vero v novo jugoslovansko generacijo, na tisto, ki bo jutri ali pojutrišnjem vzela vse javno življenje

Kaj pravite?

»Slovenec« piše dne 4. t. m. pod gornjim naslovom sledeče:

»Pariški katoliški dnevnik je objavil uvodnik »Le gout du risque — veselje do tveganosti«, v katerem pravi: »Sedanji rod ljubi neznanost in je vsak čas pripravljen, da se z dušo in telesom zavzame za neznanost, temno bodočnost. To veselje nad nevarnostjo in slast nad negotovostjo posebno označuje tisto mladino, ki starejših noče nič poslušati ter jih presoja le z ne ljubeznivim prezirom. Najprvo je šport tista panoga, v kateri se izživlja želja po nevarnem življenju. Pomislimo na čolnarjenje v lahkih zločljivih čolnih po deročih rekah ali na smučanje po ostrih strminah. Ta mladina sovraži ravna in gladka pota, utrte steze, ona prezira tako imenovanega meščana, ki svoje življenje krog in okrog trdno zavaruje. S posmeškom govori o takem »životarjenju« in ima rajši trdoto in neugodje. (Masten tisk je naš — op. ur. »Zbora«.) Po njenem okusu je, da spi pod šotori, da si sama kuha v gozdu in da potuje cele dneve v soncu in dežju. Nagnjenost k tveganosti jo je tako prevzelo, da stavlja na kocko ne le svoje zdravje, ampak tudi svojo bodočnost in celo svojo dušo. Može tradicionalnega reda imajo nekakšen strah pred to mladino. Sklicujejo se na prastaro človeško modrost, k previdnosti. Vendar naj bi katoliški vzgojitelji tudi to mladino skušali doumeti. V njej je mnogo dobrega skritega: oja hoče nositi odgovornost, pripravljena se je žrtvovati. (Masten tisk je naš — op. ur. »Zbora«.) Drzna in pogumna je, kadar je treba kaj novega preizkusiti ali uveljaviti. To dobro jedro je vredno spoznati. Same tožbe nad »sodobno mladino« ne bodo nič pomagale in nič koristile. Ravno ta mladina je potrebna strunnega vodstva, iskrene ljubezni. Treba ji je pojasniti in ji polagoma pokazati, da je nekdo, čigar osvojitvev pomenja največje tveganje in zahteva največ poguma. In ta nekdo je Kristus. Gotovo zelo težka naloga in je vprašanje, če bo katoliška vzgoja znala to nalogo rešiti.«

Kaj hoče »Zbor«?

»Le tista vlada bo mogla dokazati vrednost demokracije, ki bo zagotovila ljudstvu gospodarski obstoj in kulturni napredek s tem, da bo krotila pohlep najhujše diktature denarja, kapitalističnega egoizma in klikarske sebičnosti.«
Roosevelt.

»Demokracija je življenjski nazor, ki temelji na zaupanju v človeka. To pa ni samo političen, marveč tudi socialen, gospodarski in kulturni ideal.«
T. G. Masaryk.

Na tucate političnih strank in skupin (dovoljenih in nedovoljenih) imamo v državi. Med tistimi, ki niso zadovoljne z obstoječim stanjem politike ali državnega gospodarstva skoro vse vedno poudarjajo samo to, česa nočejo. Naš »Zbor« — v temeljno razliko od drugih političnih skupin pa ne ve in ne govori samo, česa noče — edino »Zbor« tudi ve — KAJ HOČE! Zato naš »Zbor« ni navadna politična stranka starega smrdljivega kova, pač pa je organsko politično ljudsko gibanje vsega južnoslovanskega ljudstva — tudi Bolgarov.

Zato:

»Zbor« noče sistema liberalne demokracije, ki je povsod v Evropi odpovedala in samo še životari kot nasilna lažidemokracija. »Zbor« hoče stanovsko demokracijo kot izraz svobodne volje stanov organiziranih tako, kot so se dejansko stvarili pri nas tekom desetletij in stoletij.

v svoje roke. Jugoslovanski nacionalizem tega novega našega pokolenja, ki vedno številnejše prihaja v naš »Zbor«, ni niti prazen, niti lažniv. To ni demagogija, ni varanje, da bi brat ogoljufal brata. Nacionalizem te nove generacije je izpodbujen z novim duhom, z novimi nazori o celokupnem našem narodnem in državnem življenju. Zato bo ta jugoslovanski novi nacionalizem tudi uspel, zato tudi to novo pokolenje s polno pravico more reči z ozirrom na »anšlus« nemškega naroda:

Vaš »anšlus« nas nujno sili, da tudi mi na našem Slovanskem Jugu izvršimo čim prej in čim močnejše naše globoko ter večno zedinjenje in združenje!

Odgovor na to vprašanje je sila preprost in izvira že iz gornjega članka samega. Treba se samo vprašati, ali hočejo tisti, ki se izdajajo za nosilce »katoliške vzgoje«, po gladkih poteh in utrjih stezah ali pa imajo rajši trdoto in neugodje?

Pri nas je odgovor na to vprašanje tako na dlani, da ga ni treba niti zapisati. Pač pa je treba naglasiti, da je zasluga ravno teh »nosilcev« katoliške vzgoje, da nad vse nazorno po hribih in dolinah kažejo jugoslovanski mladini, da je Zbor tisti, ki ljubi trdoto in neugodje in ki hodi po napornih potih in prav neutrtih stezah. Zato je Zbor prav po njihovi zaslugi tudi znal zajeti mladino. Zato tudi spada med tista »novodobna« gibanja, za katera piše »Slovenec« na koncu prej citiranega članka, »da čisto gotovo ni slučajno, če so taka gibanja predvsem mladinska gibanja.«

Kar se pa tiče »Slovenčeve« bojazni, da bi mladina s tem »stavljala na kocko celo svojo dušo«, bomo »Slovencu« postregli s pesmico predstavnika naše mladine, ki jasno kaže, da se ta mladina le predobro zaveda, kaj je posvetna laž in kaj večna Resnica.

Ta pesem se glasi:

Apage!

Čul z zemlje grešne dobri Bog je jok in stok in prošnje in molitve mile, pa solze so mu srce premotile — na zemljo Krista vnovič je poslal.

Spet hodil Krist po svetu je okrog in videl je resnico poteptano, pravico v spono težke zakovano, propast in bedo, koder je obstal.

Prišli pa k njemu črni so možje: »Mi smo učenci tvoji,« so dejali »kaj iščeš tod, na zemlji tej, gorje!

Poslanstvo svoje ti si že končal, nasledniki smo tvoji mi postali — ne mešaj nam računov... večni kralj!«
Branislav.

»Zbor« noče liberalnega parlamentarizma, ki nima nobene moči in služi samo intervencijam v korist posameznih somišljenikov. »Zbor« hoče stanovski parlament z zakonodajno močjo brez protekcionizma.

»Zbor« noče koruptnega liberalnega kapitalizma. »Zbor« hoče združni gospodarski ustroj kot najbolj slovansko obliko državnega in privatnega gospodarstva po geslu: »Eden za vse — vsi za enega.«

»Zbor« noče liberalnega gospodarstva, kjer gospodarsko močnejši svobodno izžema šibkejšega po liberalnem sistemu povpraševanja in ponudbe. »Zbor« hoče organsko načrtno gospodarstvo, ki naj dostojno nagradi samo resnično opravljeno delo po geslu: »Kdor ne dela, naj ne je.«

»Zbor« noče nepotrebnega centralizma, ki je edino možna oblika liberalne demokracije in liberalnega kapitalizma. »Zbor« hoče gospodarske samouprave, katere si edino stanovsko urejena država more dovoliti.

»Zbor« noče lažidemokratske diktature brez odgovornosti. »Zbor« hoče dejansko oblast, pa tudi popolno odgovornost.

»Zbor« noče protekcionističnega izkoriščanja naravnega bogstva — po tujih. »Zbor« hoče »Jugoslavijo za Jugoslovane.«

»Zbor« noče svobode za delovanje internacionalnih »temnih sil«. »Zbor« hoče svobodo samo za poštene nacionalno zasluzne jugoslovanske ljudi.

»Zbor« noče samo izmenjave ljudi in zmage svojih pristašev ter sladka korita

zanje. »Zbor« hoče zmago novega jugoslovanstva duha v znamenju junaštva, mučeništva in žrtev z ljudmi čistih rok.

»Zbor« noče breznačelne zunanje politike. »Zbor« hoče zavarovanje miru do skrajnih možnosti s prebujenim duhom in močjo vseh pozitivnih sil našega naroda za izvajanje zdrave južnoslovanstva in slovanstva zunanje politike.

»Zbor« noče slepega malikovanja pred političnimi ničlami in napihljenimi »realno« mislečimi borzijskimi šegrti in šarlatani, ki letajo samo za denarjem in častjo, ki hočejo, da bi bilo v Jugoslaviji vse na prodaj in ki so se v največji stiski vsega naroda poskrili v varno Ženevo, Paris in na cesarski Dunaj. »Zbor« hoče, da vodi naš južnoslovanški preporod DIMITRIJE LJOTIČ, mož čistih rok (kar mu priznavajo celo njegovi nasprotniki), junak, ki se je s puško in bombo v roki boril vso vojno in delil isti vrsti z najpreprostejšimi rojaki vse zlo, vse trpljenje in vse katastrofe — pa tudi vse zmagoslavje s krvjo ustvarjene Jugoslavije — pa še danes čuti s trpečim narodom. »Zbor« hoče, da malikujejo slepo pred svojim voditeljem; oni mu zaupajo, ga spoštujejo — še več — oni ga ljubijo. Kdo drugi bi se v tem mogel z njim pomeriti?

Se mnogo, mnogo stvari »Zbor« noče, mnogo, mnogo »Zbor« hoče — samo nekaj glavnih obrisov do potankosti izdelanega velikega načrta smo navedli.

»Zbor« hoče urediti državo tako, da bo v nji našel naš človek svoj pravičen odnos do državne skupnosti in do družbe. Ustvariti hoče take splošne pogoje, da bodo državljani na najlažji način dosegli namene, ki ga jim nalaga njihova mnogovrstna narava.

»Zbor« ne obožuje nasilja ne nad duhom, ne nad telesom in noče trajne in stalne diktature — on hoče dati svobodo tistim, ki se zavedajo svojih dolžnosti in odgovornosti napram družbi, sočloveku in narodu ter gradijo srečno bodočnost vsem in s tem tudi sebi — skratka tistim, ki so svobode vredni. Vzeti pa hoče svobodo tistim, ki so je ne vredni, ker jo zlorabljajo v politično, gospodarsko in kulturno nasilje nad šibkejšim sorojakom in sočlovekom v svoj sebičen namen. Ljudje zahtevajo svobodo — svoboda pa zahteva ljudi! Torej: zmaga razuma in srca nad špekulacijo in zlobo — ali miho, ali s silo. To je ves naš nam tok in zlobno podtikani »fašizem«! ...

Misel »Zbora« je poštena, narodu in človeku koristna. Zato more prodirati le počasi, kot vsaka resnica, naša pot je dolga in trnjeva, polna borb, žrtev in odpovedi — kakršna nujno mora biti vsaka pot resnice. Mi hočemo samo zbirati ljudstva, pristašev in volilcev ter jih voditi do svojih lastnih udobnih mest na oblasti.

»Zbor« noče uniformirati teles in duha. Hoče pa dati narodu možnost, da si postavi svoje najboljši ljudi na čelo, ki ga bodo naučili, da bo stal trdno na svoji zemlji, s pogledom obrnjenim istočasno v težko, krvavo zgodovino, v živo napeto sedanost in v veliko ponosno bodočnost — zavest pradedom, sebi in potomcem.

Mi hočemo živeti, trpeti in se veseliti s svojim ljudstvom od Triglava do Črnega morja, zraven pa delati z njim in zanje in je voditi v pravo njemu koristno smer, če bo vodstva potrebno, če bo mrak na njegovi poti pregost. Hočemo delati politično, socialno, kulturno in gospodarsko za svoje ljudstvo in vzbujati v njem zgodovinske sile, ki so usmerjene v pravilno preoblikovanje vladanja.

Torej ne: iz naroda za narod — pač pa: z NARODOM, Z LJUDSTVOM ZA LJUDSTVO!

Tehtne nemške besede

Kakor so poročali nemški listi, je po vkorakanju nemških čet v Avstrijo nagovoril vodja nem. naroda Adolf Hitler avstrijsko srednješolsko in akademsko mladino in je med drugim dejal:

»Vas akademike in srednješolce so doslej neumljeno preganjali razni Schuschniggi, Skubli in drugi, ker ste hoteli javno, navdušeno in brez kompromisnega licemerstva povedati glasno, da ste Nemci, da hočete narodno in državno edinstvo nemškega naroda. Pri vaših manifestacijah so naglani na vas ves svoj zagrizeni najemniški klero-avstrijski policijski aparat. Policija na konjih vas je razganjala kot zajce po trotoarjih avstrijskih mest. udrihala z gumijevimi palicami po vas in vlačila celo 13-14-letne otroke vklenjene v zapore — ker ste hoteli biti zvesti člani svojega naroda. Vse to se je protivilo pojmom vsake vzgo-

je sploh. Vam pa so gorele oči v zdravem patriotskem navdušenju, vedno močneje je gorel ogenj domoljubja v vaših srcih, vedno več vas je bilo. Vaš odpor proti zaduševanju plemenite ljubezni do domovine je raste in se razlil preko vseh zaprek. Ta odpor pa ni bil samo prazno kljubovanje — zgodaj že ste mu dali praktično smer — to pa je bila edino možna politična smer s konkretnim političnim ciljem. Z žrtvami, z borbo in junaštvom ste zavrgli ostanke hinavščine, katero je v svoji nezasišani zablodi in zlobi terjal od vas propadajoči strahopetni režim — mladina ne mara laži, ne mara pretvarjanja, mladina vzame vse zares! Ali mislite, da bi se brez tega ognja avstrijske srednješolske in akademske mladine, brez te ogromne priprave meni tako lahko posrečilo, zediniti nemški narod brez strela iz puške?

Vzpon Jugoslavije pod Stojadinovičevim vodstvom

Minister Janković je govoril pred svojimi rojaki in pristaši v Berlinu

V sredo 27. aprila so pozdravili ministra Jankovića v Berlinu živeči pristaši Jugoslovanstva radikalne zajednice z radostnimi živio-klici, ko je prispel okrog 9.30 ure v malo dvorano »Delfija«. Čeprav je šlo za jugoslovanstvo prireditve, je vendar pričevala svečana okrasitev dvorane s slikami jugoslovanstva kralja Petra II., dr. Stojadinovića, Adolfa Hitlerja in z jugoslovanstvom in nemškimi zastavami o prijateljski povezanosti obeh narodov. Po kratkem pozdravu g. Kluića je izpregovoril g. minister nekoliko besed svojim pristašem:

»Posebno sem vzradošen, da lahko govorim tukaj v Berlinu, glavnem mestu rajha, Vam, moji ljubi jugoslovanstvom sohranjeni. Zelo sem vesel, da Vam lahko sporočim, da je naša Jugoslavija danes drugačna kot pred dvema leti. Preobrat, ki se je izvršil v letu 1935. v naši politiki, se da nekako primerjati z onim, ki ga je doživelo nemško življenje l. 1933. Jugoslavija ne misli zaostati za drugimi narodi in radi tega je ne sme ovirati v napredku zapravljanje njene moči v malenkostnih vsakodnevnih sporih in prepirih. Kar sem videl v današnji Nemčiji, mi bo velika vzpodbuda za nadaljnje delo, kajti tu mi je postalo jasno, kaj pomenja dobro organizirano občestvo. Z zadovoljstvom lahko danes ugotavljam, da je Jugoslovanstva radikalna zajednica pripravljala pot za enakopravnost vseh državljani v naši državi. Ta enakopravnost ni danes pojem brez življenja, temveč že politična resničnost. Zagreb je n. pr. končno dobil železniški most in s tem smo spet spravili oviro s poti, ki bi kaj lahko skalila razmerje do Hrvatov. V enaki meri je dala vlada Milana Stojadinovića takoj kredit 60 milijonov dinarjev za gradnjo cest v Dalmaciji, ne da bi vprašala, kateremu delu našega naroda pride prav ta denar.

Doslej smo le pri nas v državi slišali besede, da je Jugoslavija bogata zemlja — toda nikdar nismo uzrli tega bogastva. Šele vlada našega firerja Stojadinovića je mogla oživiti narodno gospodarstvo. Izvedli smo industrializacijo naše zemlje, kajti zgradili smo lastno kovinsko industrijo, rudarstvo in oboroževalno industrijo. S tem je izvršeno edinstveno delo v gospodarski zgodovini Jugoslavije. Enako smo kmečke dolgove tako uredili, da sta lahko zadovoljna dolžnik in upnik.

Socialne odredbe, ki smo jih izdali, so že pokazale izvrstne uspehe. Šele pred nekaj dnevi se je vršil v Beogradu velik delavski kongres. Na ta kongres je prišlo 25.000 delavcev — ne pod rdečo zastavo internacionale, temveč pod lastnim jugoslovanstvom praporom. Bila je odstranjena velika žmota, da more bolj pomagati »brat« od zunaj kot brat od znotraj. Vsak delavec, ki gradi na pomoči Maskve, je odslej naprej obsojen v propast. Le njegov narod mu more resnično pomagati. To spoznanje je z uspehom prevzelo naše delavce — in zadnji kongres je dokaz za to — in radi tega se obračajo k svojemu narodu.

V zunanji politikji se nam nudi naslednja slika: Vse reforme so brez koristi, v kolikor niso zamsljene izključno v interesu naroda. Mi smo že leta 1935. utrlji pota prijateljstvu z Nemčijo, torej v trenutku, ko niso o tem prav nič slutile ljudske množice ne v Jugoslaviji ne v Nemčiji. Ko so nam sankcije — ki niso bile uvedene po naši volji, temveč po volji Društva narodov — zaprle tržišče v Italiji, nam je ponudila Nemčija prva roko. Gospodarska struktura Nemčije je si-

Kjer je mladina, posebno dijaška mladina, tam je zmaga. To je naraven zakon. Zato skrbim za mladino, gojim sveti ogenj rodoljubnega, radostnega, gradilnega navdušenja med mladimi ljudmi, ki bodo po neizprosni hmaravnih zakonih morali nadaljevati delo nas starejših, ko se bomo morali umakniti iz življenja. Za gojitev vašega navdušenja ne sme biti nobena materialna in duhovna žrtev vsega naroda prevelika.

Zato bom z enim od prvih zakonskih ukrepov odpravil pri avstrijski policiji uporabo gumijastih palic, kot sem to storil v Rajhu. Nihče ne bo imel več pravice pretepati nemških državljani. Nihče — to vam še posebno obljubljam — ne bo nikdar smel dvigniti roke proti tebi mladina, če boš ljubila in se navduševala za svoj nacionalni ideal.

(»Völkischer Beobachter«.)

cer različna od naše, toda vprav ker je Nemčija industrijski država in Jugoslavija poljedelska država in zemlja, bogata surovin, se ponuja naravna izpopolnitev med obema državama.

Ko nas je po dveletnem gospodarskem sodelovanju obiskal tedanji nemški zunanji minister baron von Neurath, je s tem pokazal svetu, da so nastali med Jugoslavijo in Nemčijo srčni in prijateljski odnosi. In čemu naj bi bilo tudi drugače, kajti prav tako kot je nemški narod delavno ljudstvo tako je tudi jugoslovanstvo ljudstvo, in radi tega imata oba naroda v sebi najboljše pogoje, da pomagata drug drugemu pri graditvi

Dobrohotnemu puristu

Naš somišljenik in naročnik s severne meje nas sedaj že v drugič v pismu dobrohotno svari, naj ne uporabljamo tujk in nemških spakedrank.

Vemo, da s tem želi le dobro našemu narodu in nam. Vemo, da vprav sedaj upravičeno dirne naše vrle prijatelje ob severni meji vsak izraz, ki bi spominjal na stoletno suženjstvo in bi lahko dal komurkoli celo povod za trditev, da nam je potrebno ponovno suženjstvo, ker ne znamo biti samosvoji. Vse to vemo in se tega dobro zavedamo. Prav zato tudi pazimo, da nam je jezik v listu čist.

Na drugi strani pa je tudi res, da nam včasih uide kaka napaka, ker smo pač novinarji, ki delamo za svoj list samo v svojem prostem času. Kajti nas ne preživlja niti list (kakšna sreča, če bi list lahko preživljal vsaj sam sebe) niti politična organizacija. Zato smo že dan navezani na delo, ki nas poklicno preživlja, šele ob večerih pa lahko posvečamo svoji misli svoj prosti čas. Ta pa je, — žal, — pičlo odmerjen, dela pa je, — hvala Bogu, — vedno čez glavo, pa se v hitrosti prav lahko kaj spregleda.

Toda kljub vsem tem so vendar izrazi, ki jih namenoma pišemo drugače kakor pa bi to zahteval naš jezik. Prav namenoma!

Kajti ravno z drugačnim besedosloviem hočemo poudariti, da je vse tisto tuje našemu narodu, nekaj, kar je samo leglo nanj kot mora, kar je ostalo še iz stoletnega suženjstva.

Odtod n. pr. tudi naš »purgar«. Prijatelj nam piše, naj namesto tega rečemo »meščan«. — Toda na našo veliko srečo ni vsak meščan tisto, kar hočemo izraziti z našim »purgarjem«. »Purgar« je čisto drugačen pojem! Besedo meščan so si n. pr. prikrojili marksisti za nek neopredeljen »razred«, ki je pripraga aristokraciji po rojstvu ali denariju. Za nas je meščan zgolj prebivalec mesta, ki je lahko takšna pripraga in je tedaj »purgar«, ni pa treba da bi to moral biti in potem je pač meščan v našem pomenu besede. Ta slednji je ostal zvest svojemu narodu, in se mu odtujil in ni izkoreninjenec. »Purgar« pa je izkoreninjenec, torej nekaj tujega, kar ne zasluži domačega imena, nekaj miselno talmudiziranega in zmaterializiranega, kar treba ugonobiti in odpraviti, ker ni naše.

»Purgar« navadno niti ni izkoreninjenec iz zlobe in gmotnih koristi, temveč čisto enostavno iz — puhloglavosti. Primerno gmotno ugodje, ki ga varuje pred hudimi skrbmi, mu je skisalo in splešnjavilo možgane, da živi samo za svoj cviček in viržanko, za svoje stalno omizje in da misli namesto nje-

boljše bodočnosti. Tu nas ne more nihče ločiti. Naša politika je politika miru.

Samo dva naroda izmed naših sosedov, Nemčija in Italija, štejeta skupaj preko 120 milijonov prebivalcev. To je velik prijateljski blok za Jugoslavijo. Pred vsem pa se lahko iz vzgleda teh obeh narodov naučimo naslednje: Če vodi 120 milijonov državljani Nemčije in Italije volja dveh, dveh firerjev — 75 milijonov Nemcev Adolf Hitler in 45 milijonov Italijanov Mussolini — potem mora tudi 15 milijonov jugoslovanstvom slediti volji firerja. Ta firer prevzame polno odgovornost za narod, narod pa naj sledi njegovim volji in mu pomagati. Kjer vodi narod več firerjev, tam nastaja slaba politika. V temu spoznanju se priključujejo vsi naši državljani naše mu firerju, dr. Milanu Stojadinoviću. V strnjenih vrstah stoje danes za tem firerjem ne le Srbi, Slovenci in Bosanci, temveč tudi naši Hrvati.

18 let je trajala borba proti regionalnim interesom različnih plemen in strank, 18 let smo zgubili, toda sedaj ne smemo nobenega leta več zapraviti brez koristi. Hočemo se obrniti od malenkostnih posameznih interesov in enotno delati za kralja, državo in narod.

Naša politika je politika miru. Ustvarili smo iz onega Balkana, ki ga je ves svet poznal kot ognjišče nemirov, otok popolnega miru. Tu je imelo velik vpliv prijateljstvo z Nemčijo in Italijo.

Pred vsem pa je med Vzhodnim in Črnim morjem nastal velik idejen blok, ki ne bo nikdar dopustil, da zmaga komunizem. Že l. 1920. smo, morda prvi v Evropi, preganjali komuniste, ker smo bili že tedaj prepričani, da prinaša komunizem le destruktivne ideje in da more biti politika le tedaj konstruktivna, če je v znamenju nacionalizma.

(»Völkischer Beobachter«, 30. april.)

ga njegov »lajbzurnal«. (Tudi to besedo uporabljamo n a m e n o m a, ker dejansko predstavlja vso duševno hrano »purgarja« in so ti listi že davno izgubili pravico, da bi se šteli med informativni ali celo vzgojni tisk.) Ta »lajbzurnal«, ki je dosledno v rokah kapitala in često še kakih temnih sil, kaj hitro napravi »purgarja« popolnoma neobčutljivega za slehrno moralo v politiki, kar se pravi pri nas, da ga napravi za »zavednega« klerikalca ali liberalca, ne da bi le-ta imel niti pojma o klerikalizmu ali liberalizmu, posebno, če je še preoblečen v kakšne tri črke.

Meščani so n. pr. razumništvu. Toda mi imamo akademsko izobražene, pa tudi akademsko zabite izobražence. Prvi so meščani in samo tisti drugi so »purgarji«. Seveda imamo tudi neakademsko izobražene in neakademsko zabite ljudi. V kolikor je prvo tem večja osebnost zaslug in pridnost posameznika, in toliko je slednje manjša krivda neakademskih posameznikov, če so si recimo s pridobljenim denarjem zrahljali in omeščali možgane in tudi postali »purgarji«. (Za nagrabljenje denarja ni neobhodno potrebna pamet. Imamo tudi nepismenih bogatašev na pretek!)

Med akademsko zabite »purgarje« spadajo tudi gospodje komsalanci ali salonski komunisti, ki imajo vsega dovolj, pa so komunisti iz — mode. So to razni ministrski, tovarnarski, ravnateljski sinčki, ki hočejo biti vedno »najnaprednejši«, vedno z »duhom časa« — brez duha seveda, kakor so v »duhu časa« njihove brke, brada, suknjič in čevlji. Če je to akademsko zabito dekle, ima še nohte in ustnice po prvi modri — iste barve kot — čevlje...

Že prej smo omenili tiste denarno zabite »purgarje«, pa nikakor ne smemo pri tem pozabiti tudi na tiste visoke funkcionarje delavskih organizacij in ustanov, ki so po delavčevem hrbtu zlezli do mastnih plač in spremenili svojo socialnost v donosno obrt. Slednjič seveda spadajo sem vsi tisti, ki so tako prilezli na vrh sploh po volilčevem hrbtu in spremenili svojo »programsko« politiko v koristno obrt. Če je volilčev hrbet obenem tudi delavčev, se konča cela zadevica n. pr. v Angliji s podelitvijo naslova — lord, kar je vsekakor zelo demokratično, pa malo delavsko programatično.

Upamo, da smo našemu prijatelju dovolj utemeljili, zakaj treba strogo ločiti meščana in — »purgarja«. Ni ravno najmanjša zaslug »Zbora«, da je pri nas vsak dan več meščanov in vsak dan manj — »purgarjev«. in ni izključeno, da je ravno izraz »purgar« marsikaj pripomogel k temu.

Za juda nam svetuje prijatelj izraz — žid. Saj dejansko tudi tega upotrebljavamo, vendar pa včasih zapišemo tudi jud, da bi še bolj pokazali na tujega zajedalca na domačem telesu. Sicer je pa jud prav tako malo nemški kot je žid slovenski. Jud izhaja od Jude iz Judeje, »ži« je pa francoska izgovorjava za »ju«, dočim kaže končnica »d«, da smo le »ju« izgovorili po francosko in napisali po slovensko z neizpremenjeno končnico, kajti Francozi sami imajo za isti izraz drugo končnico (ju-ife). Poleg tega spominja jud na Judeža in zares ni slabo, če se na to spomnijo vsaj tisti kristjani, ki navijajo za — žide. Med »purgarji« je namreč tudi takih, ki to delajo v imenu neke svobodoumnosti (namreč židovske umnosti) jemati kristjanom svobodo, n. pr. v sovjetiji) in neke nove tujke — demokracije. Mislimo, da nam tu niti naš prijatelj ne more pomagati z domačim izrazom. Demokracija pač ni nikdar bila, ni in ne bo slovenska, pa zato za tako tujko cvetko noben slovenski narod nima svojega lastnega izraza. Slovenski izraz bi sicer bil ljudska vlada, toda demokracija to pač ni. To je prvi izprevidel Bolgar Aleksander Stambolijski, ki je jasno ugotovil, da je slovenska ljudska vlada v stanovih, ne pa v strankah in temnih silah, ki za njimi stoje, in dajejo nadoblast petičnim stanovom. To pa je tudi dokaz našemu prijatelju, da se včasih ni mogoče izogniti tujkam, če hočemo naglasiti tisti pomen besede, ki ga ona pri tujcu dejansko ima in ki nima s prvotnim pomenom besede nič več skupnega.

Po najnovejših izkušnjah bomo pa morali celo pri domačem izrazu »ljudska vlada« zopet naglasiti, kdo se je te besede poslužil, kajti tisti, ki so nekoč največ govoričili o »ljudski vladi«, so iz nje napravili nekaj, čemur se krohotajo celo skrupularni ljudskih vlad — sodobne zapadne demokracije. Nič drugače pa mislo vladali nekoč niti tisti, ki danes največ govoričijo o ljudskih vladah, tako da se ljudje drže za trebuhe, ko danes poslušajo te modrijane, kako jim obljublajo — ljudske vlade! Je pač križ z besedoslovjem.

Prosimo torej našega prijatelja, naj vse to upošteva in naj nas po tem sodi. Pri nas se nič ne dela nepremišljeno, pa smo tudi tu dokazali prijatelju, da je stvar dobro premišljena, da nam je tudi tu vedno pred očmi vzvišeni smoter, od katerega nikdar ne odstopamo.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

Dr. V. Brenčič, Ptuj Din 100
L. M., Ljubljana VII Din 50
F. K., Stražišče pri Kranju Din 50
P. S., Primskovo pri Kranju Din 50
Resnik Joško, Maribor Din 36
H. A., pošta Kočevje, Din 48

Vse mdarovalcem iskrena zahvala! — Posnemajte!

Salazar - rešitelj Portugalske

»Tisti, ki vodijo državne posle, morajo najprej pozabiti na svoje privatne.

Tistim, ki uporabljajo silo v imenu države, mora že iz obraza sijati pravica.

Noben režim ne sme delati ljudstva slabšega, kot je.

Nič ne pomaga oslu, če si ogrne levjo kožo.

Dimitrije Ljotić.

»Nemogoče si je zamisliti močne države brez močne izvršne oblasti. Liberalni parlamentarizem postavlja vsak vlado pod tiranijo političnega združevanja s pomočjo neodgovorne in tumultuarne (razsajajoče, uporniške) diktature političnih strank. Nova država jamči za obstoj močne državnosti z varnostjo, neodvisnostjo in stalnostjo državnega vodstva... Naša dolžnost je, vse žrtvovati za nas vse; ne smemo pa se mi vsi žrtvovati samo za nekatero.«

Te besede, vzete iz »10 zapovedi nove države«, katere je izrekel Antonio de Oliveira Salazar, portugalski ministrski predsednik, nam predložijo z vso jasnostjo nasprotje stare in nove Portugalske. Te besede pomenijo jasno in enoumno odpoved vladanju liberalnega parlamentarizma in političnih strank ter zahtevajo vso oblast za močno avtoritativno državo.

Toda kdo je ta Salazar, ki govori o dolžnosti žrtvovanja vsega za vse?

V rojstni uri nacionalne revolucije Portugalske je bilo v njenem glavnem mestu Lisabonj malo ljudi, ki bi mogli na to vprašanje odgovoriti. Toda v Coimbrju v starem univerzitetnem mestu pa je bil Salazar do-

Raj na zemlji

»Slovenec« z dne 24. aprila t. l. poroča pod naslovom: »Jugoslavija na rudah najbogatija država v Evropi« sledeče:

London, 23. aprila. TG. V »Financial Times« je izšel daljši članek o rudniškem bogastvu raznih evropskih dežel v zvezi s potrebami nemške industrije in z razvojem nadaljnje nemške zunanje trgovine. O Jugoslaviji je »Financial Times« zapisal naslednje besede:

»Oslanjajoč se na najnovejša geološka raziskovanja smemo trditi, da je Jugoslavija na raznih rudah najbogatija država v Evropi. Do pred kakšnimi tremi leti je bila Jugoslavija še popolnoma kmetijska država in njeni interesi so bili poljedelski. Jugoslovanski trg in nakupna moč države sta bila popolnoma odvisna od vsakoletne žitne žetve. Toda v l. 1937 se je začel industrijski razmah te države. Velike količine angleškega, francoskega in nemškega kapitala so pritekale v Jugoslavijo na pomoč industrijskemu preporodu. Jugoslavija zavzema v proizvodnji manganezija tretje mesto na svetu, v proizvodnji boksita četrto mesto na svetu in tretje v Evropi, v proizvodnji bakra pa sploh prvo mesto v Evropi. Posebej je treba omeniti borske rudnike, kjer je vložen francoski denar. Tudi železarska industrija se je dvignila z veliko pogonsko silo, predvsem okrog Zenice in Jesenic. Isto opažamo v proizvodnji svinca in cinka. V kolikor tiče lesne industrije in vodnih sil, Jugoslavija sploh nič ne zaostaja za nekdanjo Avstrijo. Navzlic temu bogastvu na rudah pa so igrale koruza, pšenica in živina prvenstveno vlogo v jugoslovanskem gospodarstvu. Ni torej nikakor čudno, če smo zadnje čase opazili naravnost tekmo mednarodnega kapitala v Jugoslavijo, kdo bo prišel prej in tamkaj podprl porajajočo se industrijo. S tem torej, da si je Nemčija priključila Avstrijo, si je v mnogočemu izboljšala svoj položaj, ker je našla nove vire za surovine, ki jih potrebuje in tudi nove možnosti, da si osvoji surovine pri novih sose-
dih.«

Tako piše »Slovenec«. Paj naj porečemo k temu srčkanemu opisovanju našega neizmernega bogastva, za katerega se tako živo zanimamo — tujci!

Reči moremo samo: neizmerni zakladi naše jugoslovanske zemlje, povrhu pa še uresničen program »Zbora« — pa bi bila naša lepa Jugoslavija najsrečnejša država na svetu — za nas, ne za tujce.
Bog čuva Jugoslavijo!

Kot gobe po dežju so se pojavili v zadnjih letih na raznih srednješkolskih zavodih dijaški listi, bodisi pisani, bodisi tiskani s pisalnimi strojem ter skromno razmnoženi. Iz tega nas je skupina dijakov spoznala, da v mladini nekaj kipi, vre in hoče na dan!

»Naša Rast«,
glasilo srednješol. mladine.

bro znan. Tam je predaval svojim dijakom kot profesor finančnih ved in je bil na glasu preprostega, mirnega učenjaka, čigar življenjski prostor in vsebina je bila njegova študijska soba. Samo enkrat je bilo slišati o njem, ko so leta 1921 izvršili devalvacijo portugalske valute. Takrat je opozoril rojake nase z resno kritiko portugalskega finančnega gospodarstva, pa so ga izvolili za narodnega poslanca. Toda samo ene parlamentarne seje se je udeležil. Zastudil se mu je droben, često podel in malenkosten prepri političnih strank, od katerih ni mogel pričakovati nobene velike, temeljite obnove — pa se je zopet umaknil v svojo Coimbro.

Sledila so težka leta za Portugalsko. To je bil čas, ko bi država nujno potrebovala močnega voditelja: osebne sovražnosti in politična preganjanja so bila na dnevnem redu, bombe, delavski štrajki, nebrzdanost i nepokorščina so se naselili vsepovsod. Elementi brez moralne in duhovne vrednosti so stalno vzemirjali prebivalstvo. V parlament so se vtihotapili kriminalni tipi, bivši težki zločinci in poklicni lopovi in so terorizirali vse, ki niso bili njihovega kova. S takimi besedami je orisal današnji part. justični minister Rodriguez razmere pred nacionalno revolucijo. Ugled države so obmetavali z blatom. Na zunaj je bila Portugalska žoga med interesi drugih držav, na znotraj pa je bila objekt za izkoriščanje s strani političnih strank. Številne revolucije so se v nemale od časa do časa, ena vlada je sledila drugi in gotovo niso bili najboljši, ki so se pulili za oblast. Idealizem s svo-

Pesem zboriške mladine

Duh mučeništva in junaštva —
duh najpradedov vodi nas!
V tej dobi zlobe, strahopetstva
mi vémo, da je v borbi spas.

Ponosni bližamo se cilju:
edinstvu svojega rodu.
Otrok in mater up smo z adnji,
prinašamo jim vest miru.

Prinašamo jim vest utehe;
pravica spremlja naš korak.
Pravico sveto in resnico
bo moral spoštovati vsak!

Že trgajo se rdeče megle,
zboriški prapor plapolja,
že sveti cilj se v žarkem soncu —
in v sreči plava zemlja vsa!
Ivo.

Glavnik uredništva

Branislav: Pesem ni sonet, ker ni zgrajena po pravilih stalne pesniške oblike. Rima! Priročujemo jo zat okot prosto pesnitev. Vsebinsko je odlično zajeta, ritem pravilen. Pošljite še kaj! Le pogum!

Mladi Ptuj: (Naša pesem). Pesniška svoboda dovoljuje marsikaj, vendar pa ne sega tako daleč, da bi v eni sami kitici lahko srečali trohej, daktilus in anapest, pa še vse skupaj v nepopolni obliki!

(Kdo smo mi) Ritm in rima!!!

Metriko v roke, pa bo šlo! Ne vreči puške v koruzo! Z voljo se vse doseže! Pote mse pa spet oglasite! Priprani smo, da takrat pojde!

Industrijski: Pišite na pisalni stroj, pa privoščite še nam kaj prostora med vrsticami! Saj veste, da moramo biti špeccijalisti v pisanju — med vrsticami...

Izprašajte si vest!

Vprašamo svoje tovariše in prijatelje: ali ste na podlagi našega poziva v zadnji številki:

1. redno plačali naročnino lista in članarino;

2. pridobili vsak vsaj še enega naročnika za naš list;

3. kot bolje preskrbljeni člani poslali stalen mesečni prispevek v podporo našemu listu in gibanju; ali ste se odrekli malemu užitku in se v dobri družbi spomnili »Zbora« ter nabrali zanj čeprav — skromno podporo?

Kdor še ni — naj stori svojo dolžnost! Da bodo naši nepomirljivi sovražniki še bolj strmeli — »kdo vendar financira naš »Zbor«?!

jimi duhovnimi in moralnimi silami se je umaknil pred brezobzirnim sebičnim materializmom. Država je lezla v dolgove, njen ogromni deficit je bil javnosti samo po sebi razumljiv, proračunov pa sploh niso več upoštevali.

Ta kaos je končala portugalska vojska pod vodstvom generala Gomez de Costa 28. maja 1926. »Mi nočemo nobenih politikov, hočemo močno vlado!«, tako se je glasila njegova zahteva. In v tej uri so se zopet spomnili Salazarja ter mu poverili finančno ministrstvo. V drugič je zapustil svojo univerzo in se odzval klicu svoje domovine. Toda le nekaj dni pozneje pa je že zopet sedel pri svoji delovni mizi v Coimbrli! Izkušnja iz leta 1921 se je ponovila. Salazar je postavil svoje zahteve, v katerih je videl edino možnost sanacije države — pa z njimi ni prodrl.

Gotovo je nacionalna revolucija dosegla v naslednjih dveh letih marsikaj, pred vsem je zopet upostavila avtoriteto države; toda finančnega problema ni rešila in vse bolj naraščajoči dolgovi so dušili zemljo in narod. Tedaj so tvegali poskus, da bi zaprosili Društvo narodov za posredovanje za veliko inozemsko posojilo. Gospodje v Ženevi so bili naklonjeni, poseben odbor je študiral gospodarske razmere v Portugalski in je odobril prošnjo. V odločilnem trenutku pa je zahteval ponižujočo kontrolo državnih financ; te zahteve pa može z 28. maja niso mogli spraviti v sklad s častjo svoje države.

Tretjič so se spomnili Salazarja. Le-ta je postavil svoje stare zahteve, da bi mu

PREGLED TISKA

Čas, katerega danes preživlja obrtnik, je tako težak, da se s skrajnim naporom vseh svojih sil komaj vzdržuje na površju. V mislih imamo predvsem solidnega, malega obrtnika, torej onega pravega vzdrževalca in gojitelja domačega rokodelstva, ki ni samo delavec v pravem pomenu besede, temveč pojmuje poslanstvo rokodelske umetnosti, obrtnik-rokodelec in umetnik, ki ume v svoj izdelek vložiti svojo dušo, takorekoč del sama sebe in vso svojo individualnost.

»Obrtnički vestnik.«

Tehnokracija predstavlja simbol za ustvarjenje temeljev novega socialnega reda, ki lahko ustvari le s kontrolo proizvodjalnih dobrin one pogoje, ki so potrebni za popolno zadovoljitev potreb določene celine. Le v takšnem socialnem redu in ureditvi, ki izključuje stari fevdalni sistem, bi se lahko obvladale gospodarske posledice energijske proizvodnje. — Ako hoče svet, da se ogne skrajnemu zlu poloma gospodarskega reda, ki se preočitno nahaja v razpadanju, potem je ta cilj, katerega zasleduje tehnokracija: nacionalna kooperativna (zadružna) gospodarska država! »Tehn. nameščenecc«

Naši javni proračuni bi morali zopet postati resnični proračuni, ne pa samo formalnost, ki se mora vsako leto opraviti. Javni proračuni bi morali pomeniti vsako leto nov prispevek za izboljšanje gospodarstva, ne pa le suho ponavljanje števil iz prejšnjih proračunov. Ni na vse zadnje tako važno, kako izgledajo proračuni z ozirom na razne statistike, temveč kaj prinašajo prebivalstvu novega in dobrega. Letos novo bolnišnico, drugo leto novo cesto, potem novo železniško zvezo itd. Tako bi morali javni proračuni agitirati za sebe, ne z več ali manj lepim razmerjem med materialnimi in osebnimi izdatki, zlasti še, ker te številke itak niso preveč prepričujoče. Proračuni morajo ljudem vedno tudi nekaj dati, potem se tudi ljudje ne bodo branili nekaj dati za izvedbo teh proračunov. »Trgovski list.«

Nikad čovjek neče moči proceniti sve ono zlo što ga je strančarski duh nanio najvišim vrednotama čovjeka i kulture. Za strančara ne postoji istina, pravda i moral: nego strančarska istina, strančarska pravda in strančarski moral. Ono strašno načelo, »cilj opravdava sredstvo« donosi na svijet čitav niz izdaja, nasilja što ih dnevno sreujemo. Pred našim očima propada ono što uistinu sačinjava veličinu čovjekovu, t. j. svojevoljno i slobodno podlaganje višim neopipljivim vrijednostima.

Danijel Rops
(Komunizam i hrišćanstvo).

TOVARIŠI IN PRIJATELJI: DARUJTE IN ZBRAJTE ČISTE PARE ZA »ZBOR«!

kot finančnemu ministru morali dovoliti edino kontrolo o izdatkih vseh ministrstev in vseh javnih ustanov — celo izdatke od 500 eskudov bi moral on sam dovoliti. Njegova namera je bila, razčistiti korenito razmere v državni upravi. V težki uri stiske so v to privolili in mu dali zahtevana pooblastila. Njegov prvi uradni ukrep je bila odpošiljatev brzovjavke v Ženevo, da ukinja vse pregovore za posojilo. Istega dne, 27. aprila 1928 je objavil v javni izjavi svoja temeljna načela: »Stroga načela, ki bodo dajala smer našemu skupnemu delu, naj pokažejo odločno voljo urediti enkrat za vselej finančno in gospodarsko življenje nacije; za to težko nalogo potrebujem popolno in mirno zaupanje vse države. Vem točno, kaj hočem in kaj nameravam, pa bom predložil državi vse potrebne načrte, da jih more sama odobriti. Naša zemlja naj diskutira, naj razmišlja in predlaga — za enkrat naj uboga moja povelja.«

Portugalski narod je nazumel svojo veliko uro! Dan, ko so se vrnili radi posojila v Ženevo odposlani zastopniki — praznih rok — je bil za vso Portugalsko praznik brez primere. Tisoči so navdušeno pozdravljali Salazarja, ki je svoji domovini zopet vrnil nacionalni ponos, ki ni pričakoval pomoči od zunaj, pač pa samo iz notranje moči. In ta radost je bila resnična, čepra vse je vsakdo zavedal, da bodo prihodnja leta polna odpovedi in žrtvovanja — kot je to zapovedal novi finančni diktator. To je bil dan prevzema oblasti po Salazarju.

(Dalje prih.)